

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної
роботи

О.Б.Жильцов
2016_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Напрямок підготовки: 6.020303 Філологія. Мова і література (англійська)

Гуманітарний інститут

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	0146
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20.16 р.

2016 рік

Робоча програма Історія зарубіжної літератури для студентів

за напрямом підготовки 6.020303 Філологія. Мова та література (англійська)

галузь знань 0203 "Гуманітарні науки"

2016 року - 41 с.

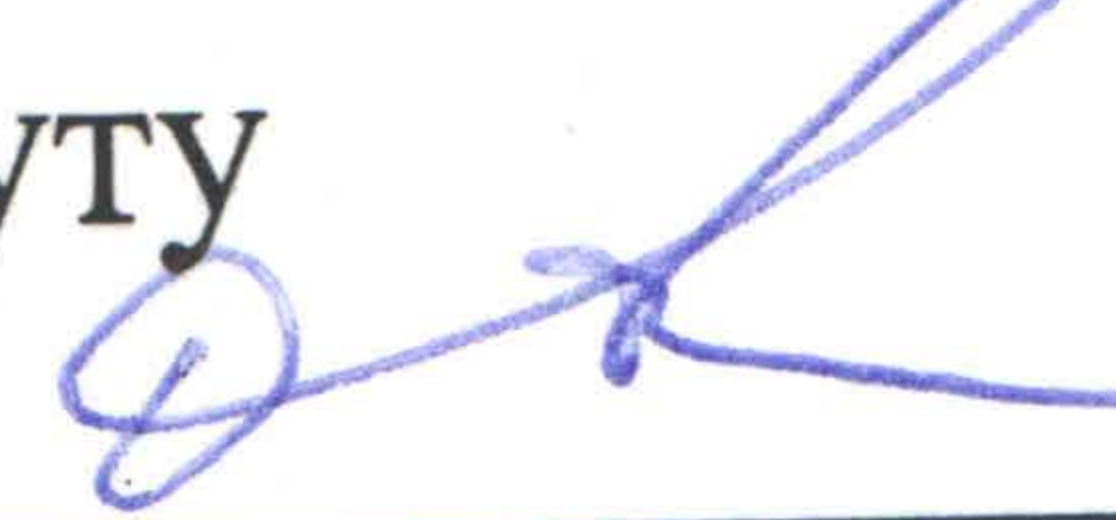
Розробник - Вишницька Юлія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Гуманітарного інституту, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури
Протокол від "20" січня 2016 року № 6

Завідувач кафедри (Ковбасенко Ю. І.)

Програма на перезатвердження.

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Гуманітарного інституту
з науково-методичної та навчальної роботи (О. В. Єременко)

© _____, 2016 р.

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної
роботи

О.Б.Жильцов

“ _____ ” _____ 2016_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Напрямок підготовки: 6.020303 Філологія. Мова і література (англійська)

Гуманітарний інститут

2016 рік

Робоча програма Історія зарубіжної літератури для студентів

за напрямом підготовки 6.020303 Філологія. Мова та література (англійська)

галузь знань 0203 "Гуманітарні науки"

2016 року - 41 с.

Розробник - Вишницька Юлія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Гуманітарного інституту, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури

Протокол від "20" січня 2016 року № 6

Завідувач кафедри _____ (Ковбасенко Ю. І.)

Програма на перезатвердження.

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Гуманітарного інституту

з науково-методичної та навчальної роботи _____ (О. В. Єременко)

© _____, 2016 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми курсу	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	7
III. Програма Змістовий модуль I.....	8
Змістовий модуль II.....	9
IV. Навчально-методична карта курсу «Історія зарубіжної літератури»	10
V. Плани семінарських занять.....	12
VI. Завдання для самостійної роботи.....	24
VII. Карта самостійної роботи студента.....	29
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	30
IX. Методи навчання.....	36
X. Методичне забезпечення курсу	36
XII. Рекомендована література	37

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Історія зарубіжної літератури» (період межі 19-20 століть) вивчається у шостому семестрі на третьому курсі і входить до циклу літературознавчої підготовки студента-словесника. Робоча програма передбачає вивчення найважливіших проблем літературного життя переважно європейських країн наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття, розкриття своєрідності даного періоду, сутності тієї художньої революції, яка була пов'язана з процесами модернізації мистецтва, становлення нових стилів, напрямів, течій: символізм, імпресіонізм, неоромантизм, естетизм тощо. Увага зосереджується на нових явищах в поезії (символістська лірика), в прозі (процес інтелектуалізації, натуралізм), драмі (поява «нової драми»). Звертається увага на своєрідність розвитку окремих національних літератур, на міжлітературні зв'язки і впливи, зокрема з українською та російською літературами. Отже, **мета даного курсу** – дати майбутнім учителям школи основи фахової підготовки з історії зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття, розкрити її багатство в історичній зумовленості і художній цінності, показати поступ літературно-естетичної думки, її вплив на творчій пошук найвидатніших письменників.

Поставлена мета зумовлює наступні **завдання**:

1. Розкрити ідейно-естетичну специфіку літературного періоду, визначити основні художні явища (модернізм, декаданс, символізм, неоромантизм, натуралізм, естетизм), схарактеризувати їх.
2. Розкрити ідейно-художню своєрідність творчості найвидатніших представників літератури цього періоду, ознайомити студентів зі змістом і поетикою їх провідних творів.
3. Прищепити навички самостійної роботи з літературно-критичними джерелами: статтями, монографіями, підручниками, енциклопедіями тощо.
4. Розвинути навички філологічного аналізу художніх творів у єдності змісту та форми.
5. Удосконалити вміння творчого виразного читання художніх творів напам'ять.

Виокремлення курсу історії зарубіжної літератури межі століть не є випадковим. Соціально-політичне, культурно-естетичне «позачасся» (за висловом Олександра Блока) вплинуло на розвиток усієї літератури – літератури маргінального періоду, що ввібрала в себе риси як ХІХ століття – доби реалізму, романтизму, так і епохи, що зароджувалась, – модернізму. Звідси – стильове розмаїття, майже одночасне існування різних художніх течій, шкіл, угруповань, співіснування традиційного реалізму, натуралізму, неоромантизму, модернізму, авангардизму, що є, безперечно, ознакою літератури зламу століть.

Підготовка майбутніх філологів неможлива без оволодіння студентами широким колом гуманітарних знань. Чільне місце в цьому процесі посідає вивчення системного курсу «Історія зарубіжної літератури», важливою частиною якого є курс «Історія зарубіжної літератури». Література цього

часу невіддільна від історичного і філософського контексту порубіжної епохи. Тому звернення до творчості письменників цієї доби сприяє глибокому розумінню кризового стану суспільства і культури на зламі століть.

«Історія зарубіжної літератури» - навчальна дисципліна, **предметом** якої є літературний процес на зламі XIX-XX століть. У цьому курсі вивчаються специфіка історико-літературної доби, сутність літературно-художніх напрямків і художніх методів, що сформувалися на межі століть, а також творчість письменників, в творах яких найповніше відбилися особливості цього літературного періоду.

У результаті оволодіння цим курсом студенти повинні **засвоїти** найважливіші відомості про історико-культурну добу, основні літературні напрямки та течії; головні етапи життєвого та творчого шляху письменників; **знати** сюжет, жанрово-композиційні особливості вивчених творів, характерні ознаки індивідуального стилю письменника; основні теоретичні поняття, визначені програмою. Майбутні філологи повинні також **уміти** характеризувати концепцію, визначати проблематику та найважливіші особливості поезики художнього твору, порівнювати твори, що належать до різних національно-культурних традицій.

Базовим підручником є: История зарубежной литературы XX века, 1871-1917: Учеб. для студентов пед. ин-тов. / В.Н. Богословский, З.Г.Гражданская, С.Д.Артамонов. – 4-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1989. – 416 с.

Згідно з навчальним планом, на курс «Історія зарубіжної літератури» відведено 16 лекційних та 18 семінарських годин, 3 год. – модульного контролю. Вивчення матеріалу закінчується іспитом (36 год.). На самостійну роботу відводиться 17 год.

Семінарські заняття першого модуля передбачають поглиблене вивчення найважливіших творів зарубіжної класики з урахуванням новітніх науково-методичних досліджень, закріплюють і конкретизують лекційний (теоретичний) матеріал. На практичні заняття виносяться здебільшого твори, які вивчаються за шкільною програмою: поезія французьких символістів, роман «Кар'єра Руґонів» Е.Золя, поезії У.Уїтмена тощо.

Семінарські заняття другого модуля продовжують закріплення навичок аналізу художніх текстів та розширюють розуміння модернізму як особливого світовідчуття на матеріалі конкретних літературних творів: роману О.Уайльда «Портрет Доріана Грея», драми Г.Ібсена «Ляльковий дім», російської поезії «срібної доби».

Теми та завдання, винесені для самостійної підготовки, допоможуть поглибити знання про літературний процес межі століть: натуралізм Золя розширено введенням аналізу творчості братів Гонкурів та Мопассана (тема №1). Знання про поезію кінця XIX століття поглиблюються опрацюванням матеріалу про російську поезію «чистого мистецтва» (тема №2) та експериментальну поезику Г.Аполлінера (тема №3), а лекційний матеріал про англійську літературу – темою для самостійного вивчення ідіостилів

Р.Л.Стівенсона, А.Конан-Дойла, Дж.Р.Кіплінга (тема №5). Аналіз та інтерпретація творів А.Стріндберга та Б.Шоу (тема №6) розширюють знання про драматургію кінця ХІХ-початку ХХ століть.

Отож, завдання та література, рекомендована для самостійного опрацювання, а також електронна хрестоматія художніх текстів допоможуть студентам краще збагнути оригінальність та особливість літератури даного періоду, читаючи та аналізуючи твори видатних представників доби зламу століть. Основна проблематика текстового простору межі 19-20 століть сфокусована у запропонованій студентам тематиці курсових, дипломних та магістерських робіт.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НОРМАТИВНОГО КУРСУ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2, 5 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>1,5 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>90 годин</i></p>	<p>Напрямок підготовки</p> <p>6.020303 Філологія (англійська мова та література)</p> <p>Галузь знань <i>0203 " Гуманітарні науки "</i></p> <p>(освітньо-кваліфікаційний рівень "<i>бакалавр</i>")</p>	<p>Нормативна Рік підготовки: 3.</p> <p>Семестр: 6.</p> <p>Аудиторні заняття: <i>37 годин</i>, із них: Лекції (теоретична підготовка): <i>16 годин</i> Семінарські заняття: <i>18 годин</i> МКР: <i>3 години</i></p> <p>Самостійна робота - <i>17 год.</i></p> <p>Підсумковий контроль: <i>36 годин</i> Вид контролю: Іспит</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль — іспит
1.	Складність літературного розвитку перехідного періоду. Множинність літературних напрямів і течій кінця ХІХ-початку ХХ століть.	23	18	8	8		7	
	<i>МКР</i>	2						
2.	Національні особливості розвитку європейських літератур межі 19-20 століть.	28	18	8	10		10	
	<i>МКР</i>	1						
	<i>Разом</i>	90	36	16	18		17	36

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Літературні напрями та течії кінця ХІХ - початку ХХ століть: натуралізм, імпресіонізм, символізм. Модернізм та декаданс.

Лекція 1. Етико-естетська унікальність літератури межі століть. Складність літературного розвитку перехідного періоду. Множинність літературних напрямів і течій кінця ХІХ - початку ХХ століть (2 год.).

Основні поняття теми: абстракціонізм, авангардизм, декаданс, егофутуризм, екзистенціалізм, експресіонізм, імажинізм, імпресіонізм, кубофутуризм, метод, модернізм, напрям літературний, натуралізм, позитивізм, символізм, футуризм.

Лекція 2. Натуралізм як літературний напрям у французькій літературі. Е.Золя – теоретик натуралізму та засновник «експериментального роману». Творчий доробок письменника. Епопея «Ругон – Маккари». Гі де Мопассан як представник критичного реалізму «нової епохи». Новелістика та романістика Мопассана. Вплив ідіюстилю братів Е. та Ж. Гонкурів на літературу декадансу (2 год.)

Семінарські заняття 1-2. Е.Золя як теоретик і письменник французького символізму (4 год.)

Основні поняття: детермінізм, експериментальний роман, епопея, натуралізм, позитивізм, соціальна історія родини. фізіологічний та соціальний романний цикл.

Лекція 3. Англійська та американська літератури кінця ХІХ-початку ХХ століть. Майстер науково-фантастичної повісті та новели Г.Уеллс. Багатожанровість творчості Дж. Р. Кіплінга. Г.Джеймс: від реалізму до імпресіонізму. Розмаїття творчого доробку Д.Лондона. Романістика Т. Драйзера – одна з вершин американського критичного реалізму першої половини ХХ століття (2 год.)

Лекція 4. Модернізм та декаданс: особливості, основні риси, літературні течії. М.Метерлінк – представник бельгійського символізму, засновник

символістської драми. Ш.Бодлер як предтеча символізму. Символізм та імпресіонізм у поезії: П.Верлен, А.Рембо, С. Малларме. Авангардизм у світовій літературі. Поетична реформа Г.Аполлінера (2 год.).

Семінарські заняття 3- 4. Проблема французького символізму (4 год.).

Основні поняття: амбівалентність; бодлерівський символізм; верлібр; декадентські мотиви; душа як континуум поезії; звукосимволізм; інтуїтивізм; іронія як принцип ставлення до себе і світу; модель розвитку європейського символізму; ніцшеанська критика цивілізації Заходу; принцип «слів на волі», розуміння природи як «храму символів»; символ; символізм; теорія яснобачення; філософія Шопенгауера.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Літературні напрями та течії кінця XIX-початку XX століть:

неоромантизм, модерністські та авангардистські течії.

Лекція 5. Література Німеччини та Австрії межі століть. Неоромантизм та етноміфологізм драматургії Г.Гауптмана. (2 год.).

Семінарське заняття 5. Уолт Уїтмен – реформатор американської поезії (2 год.)

Основні поняття: «американська мрія», білий вірш, верлібр, «вітменівський каталог», космізм світосприйняття Уїтмена, мовний експеримент, постромантичний епос, реформа поетичної техніки, синтаксичний паралелізм, трансценденталізм.

Семінарське заняття № 6. Інтелектуальний роман О. Уайльда «Портрет Доріана Грея» (2 год.).

Основні поняття: афоризм, готика, естетизм, імпресіонізм, інтелектуальний роман, поети-прерафаеліти, парадокс, символізм, «чисте» мистецтво.

Лекція 6. Література Скандинавії межі XIX-XX століть: соціально-політичне підґрунтя, національні особливості розвитку. Драматургія А.Стріндберга та Г.Ібсена. Творчість норвезького «співця кохання» К. Гамсуна (2 год.).

Семінарське заняття № 7. Новаторство драматургії Г.Ібсена (п'єса «Ляльковий дім») (2 год.).

Основні поняття: амбівалентність персонажів; драма як рід і жанр літератури; зовнішня і внутрішня дія; ібсенізм. інтелектуально-аналітична драма; конфлікт; підтекст; розгортання дії в замкненому хронотопі.

Лекції 7- 8. Російська література межі століть. Новаторство А.П.Чехова-драматурга. «Срібна доба» російської поезії. Філософсько-естетичні концепції російського символізму, акмеїзму, футуризму, імажинізму. Творчість О.О.Блока, Б.Л.Пастернака, А.А.Ахматової, М.С. Гумільова, О.Е.Мандельштама, В.Маяковського, С.О.Єсеніна, М.О.Волошина, М.І.Цветаєвої (4 год.).

Семінарські заняття № 8-9. «Срібна доба» російської поезії (4 год.)

Основні поняття: авангардизм, акмеїзм, егофутуризм, імажинізм, кубофутуризм, модернізм, символізм, футуризм.

III. Навчально-методична карта дисципліни «Історія зарубіжної літератури»

Разом: 90 год.: лекції – 16 год., семінарські заняття – 18 год., самостійна робота – 36 год., МК – 3 год., іспит – 36 год.,.

Тиждень	I - II	III - IV	V - VI	VII - VIII
Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	Літературні напрями та течії кінця XIX - початку XX століть: натуралізм, імпресіонізм, символізм Модернізм та декаданс.			
Кількість балів за модуль	103 бали			
Лекції	1	2	3	4
Бали	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Теми лекцій	Етико-естетська унікальність літератури межі століть. Складність літературного розвитку перехідного періоду. Множинність літературних напрямів і течій кінця XIX - початку XX	Натуралізм як літературний напрям у французькій літературі. Е.Золя – теоретик натуралізму та засновник «експериментального роману». Творчий доробок письменника. Епопея «Ругон – Маккари». Гі де Мопассан як представник критичного реалізму	Англійська та американська літератури кінця XIX-початку XX століть. Майстер науково-фантастичної повісті та новели Г.Уеллс. Багатожанровість творчості Дж. Р. Кіплінга.Г.Джеймс: від реалізму до імпресіонізму. Розмаїття творчого доробку Д.Лондона. Романістика	Модернізм та декаданс: особливості, основні риси, літературні течії. М.Метерлінк – представник бельгійського символізму, засновник символістської драми. Ш.Бодлер як предтеча символізму. Символізм та імпресіонізм у поезії: П.Верлен, А.Рембо, С. Малларме. Авангардизм у світовій літературі. Поетична реформа Г.Аполлінера

	століть	«нової епохи». Новелістика та романістика Мопассана. Вплив ідіостилю братів Е. та Ж. Гонкурів на літературу декадансу	Т. Драйзера – одна з вершин американського критичного реалізму першої половини XX століття		
Бали	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів	
Теми семінарських занять	Е.Золя як теоретик і письменник французького символізму	Е.Золя як теоретик і письменник французького символізму	Французський символізм	Французський символізм	
Бали	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	
Теми для самостійного опрацювання	Французський натуралізм: брати Гонкури	Поезія другої половини XIX століття: А. Фет, Ф. Тютчев. Парнасці.	Ідіостиль Аполлінера	Гійома	Французський натуралізм: Пі де Мопассан
Опрацювання фахових видань	10 балів				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)				
Модулі	Змістовий модуль ІІ				
Назва модуля	Літературні напрями та течії кінця XIX-початку XX століть: неоромантизм, модерністські та авангардистські течії.				
Кількість балів за модуль	79 балів				
Лекції	1	2	3	4	
Дати / бали	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	
Теми лекцій	Література Німеччини та Австрії межі століть. Неоромантизм та етнофілогізм драматургії Г.Гауптмана. Творчість Т. та Г. Маннів. Неоміфологізм Р.М.Рільке	Література Скандинавії межі XIX-XX століть.: соціально-політичне підґрунтя, національні особливості розвитку. Драматургія А.Стріндберга та Г.Ібсена. Творчість норвезького «співця кохання» К. Гамсуна	Російська література межі століть. Новаторство А.П.Чехова-драматурга. «Срібна доба» російської поезії. Філософсько-естетичні концепції російського символізму, акмеїзму, футуризму, імажинізму. Творчість О.О.Блока, Б.Л.Пастернака, А.А.Ахматової, М.С. Гумільова, О.Е.Мандельштама, В.Маяковського, С.О.Єсеніна, М.О.Волошина, М.І.Цветаєвої	Російська література межі століть. Новаторство А.П.Чехова-драматурга. «Срібна доба» російської поезії. Філософсько-естетичні концепції російського символізму, акмеїзму, футуризму, імажинізму. Творчість О.О.Блока, Б.Л.Пастернака, А.А.Ахматової, М.С. Гумільова, О.Е.Мандельштама, В.Маяковського, С.О.Єсеніна, М.О.Волошина, М.І.Цветаєвої	
Бали	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів	1 + 10 балів
Теми семінарських занять	Уолт Уїтмен реформатор американської поезії	Інтелектуальний роман О. Уайльда «Портрет Доріана Грея»	Новаторство драматургії Г.Ібсена (п'єса «Ляльковий дім»)	«Срібна доба» російської поезії	«Срібна доба» російської поезії
Бали	5 балів	5 балів	5 балів		
Теми для	Новелістика	Англійський	Драматургія межі		

самостійного опрацювання	Томаса Манна	неоромантизм: А. Конан-Дойл, Р. Стіверсон, Р. Кіплінг	століть: А. Стріндберг	
Опрацюванн фахових видань	10 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)			
Загальна кількість балів	212 бали			
Підсумковий контроль	Іспит - 40 балів			

ІV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

Семінарські заняття № 1 - 2

Тема: Е.Золя як теоретик і письменник французького символізму (4 год.)

План

1. Е.Золя як теоретик натуралізму. Еволюція естетичних поглядів письменника.
2. Гастрономічний код у створенні характерів персонажів та розкритті ідейно-тематичних особливостей роману «Череву Парижу».
3. Цикл романів «Ругон-Маккари» - природнича й соціальна історія однієї родини в добу Другої імперії. Історія створення, тематика, проблематика, специфіка жанру.
4. Роман «Кар'єра Ругонів» як інтродукція до циклу, визначення в ньому провідних тем і мотивів усього циклу.
5. Історична основа та соціальна панорама роману.
6. Теорія спадкового впливу в контексті дослідження родоводу Ругон-Маккарів.
7. Художні особливості твору.

Завдання:

1. Виписати з «Літературознавчого словника-довідника» визначення натуралізму, його філософсько-естетичних чинників та характерних ознак.
2. Законспектувати основні засади натуралізму з книги Е. Золя «Експериментальний роман».
3. Намалювати схему родинного дерева Ругонів з короткою характеристикою кожного члена цієї родини, використавши пообразний аналіз тексту роману.

I. Тексти для читання:

Золя Е. Експериментальний роман. Кар'єра Ругонів. Черво Парижа (будь-яке видання).

II. Обов'язкова література:

1. Затонський, Дмитро Володимирович. Нове прочитання французького класика : літ. портрет О. де Бальзака / Дмитро Затонський. — 2-ге вид. — К. : Веселка, 2007. — 22, [1] с. — (Урок літератури) — Сер. засн. 2003 р.
2. Кебало, М. С. Проблеми теорії та історії натуралізму останньої третини ХІХ століття в порівняльно-літературному аспекті / Терноп. держ. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. — Тернопіль, 2002. — 90, [1] с. — Бібліогр. в підряд. приміт.
3. Іващук, Оксана Анатоліївна. Проза І. Франка й Е. Золя: історико-типологічні паралелі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Іващук Оксана Анатоліївна; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. — Д., 2011. — 19 с. — Бібліогр.: с. 15-16.
4. Кушнір, Ірина Богданівна. Символ землі та специфіка його художнього втілення у французькій, бельгійській та швейцарській франкомовній прозі кінця ХІХ – початку ХХ століть (романи Е. Золя, К. Лемоньє, Ш.-Ф. Рамюза) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Кушнір Ірина Богданівна; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. — Т., 2011. — 20 с. — Бібліогр.: с. 17–18.
1. Манн Г. Речь о Золя в Праге // Манн Г. Полн.собр.соч.: в 8-ми т. Т.8.- М., 1958.
2. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література

другої половини XIX – поч. XX століття: Посібник // Тема. – 2005. - №3 - 4.

3. Потапова З.М. Натуралізм. Еміль Золя // Історія всемирної літератури: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С. 288-296.

III. Додаткова література:

Гусев В.А. Типологические схождения в теории натуралистического романа // Зарубежный роман в системе литературного направления. – Днепропетровск, 1989.

Барбюс А. Золя. – М., 1961.

Кучборская Е.П. Эміль Золя – літературний критик. – М., 1978.

Реизов Б.Г. Французский роман XIX века. – М., 1969. – С.247-290.

Франко І. Еміль Золя і його твори. Еміль Золя (життєпис) // Франко І.Я.

Зібрання творів: У 50 т. – Т.26. – К., 1980.

Семінарські заняття 3 - 4. Проблема французького символізму (4 год.)

План

1. Шарль Бодлер як предтеча французьких символістів: загальна характеристика творчого шляху, наскрізні мотиви поетичної збірки «Квіти зла», особливості «бодлерівського символізму».
2. Символізм як напрям у французькій літературі. Філософські засади та естетичні принципи. Загальні ознаки символізму.
3. Творчий шлях П.Верлена. Характерні особливості лірики поета: мотивний аналіз збірок «Сатурнічні поезії», «Романси без слів», «Мудрість», «Колишне і недавнє». Ритмомелодика вірша і «пейзажі душі». Проблема художнього методу Верлена.
4. Життя та творчість А.Рембо. Провідні мотиви ранньої творчості («Мої мандри», «Вечірня молитва», «Коваль» та ін.). Символістська поетика вірша «П'яний корабель», образ ліричного героя. Новаційні художні

принципи в сонеті «Голосівки» та збірці «Осяння». Теорія яснобачення А.Рембо і модель розвитку європейського символізму.

5. Естетичні пошуки та етапи творчості С.Малларме.

6. Українські переклади віршів французьких символістів.

Завдання:

1. Виписати з «Літературного енциклопедичного словника» визначення символізму та його характерних особливостей.

2. Зробити текстуальний аналіз віршів та аналіз методом тематичної сітки: «Осінь пісня» П.Верлена, «П'яний корабель» А.Рембо, «Лебідь» С.Малларме (письмово).

3. Вивчити напам'ять «Альбатрос» Ш.Бодлера, 2-3 вірша П.Верлена (за вибором).

4. Підготувати повідомлення «Ш.Бодлер як предтеча французьких символістів» (індивідуальне завдання).

5. Підготувати повідомлення «Французькі символісти в українських перекладах» (індивідуальне повідомлення).

I. Тексти для читання:

Бодлер Ш. Альбатрос. Відповідності. Гімн красі. Людина і море. *Moesta et errabunda. Confiteor.* Подорож.

Верлен П. Сентиментальна прогулянка. Півголосом. Осінь пісня. Так тихо серце плаче. Поетичне мистецтво. Томління. Шарлеруа. Тихе небо понад дахом.

Малларме С. Дар поезії. Блакить. Надгробок. Едгару По. Лебідь. На йменні Пафос я закрив свої книжки...

Рембо А. Відчуття. Моя циганерія. П'яний корабель. Голосівки. Що поетові кажуть про квіти... Вічність.

II. Обов'язкова література:

1. Великовский С.И. Верлен. «Проклятые поэты». Рембо. Малларме и символизм // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.315-324.

2. Верлен. А.Рембо. С.Малларме. Матеріали до вивчення творчості // Тема. – 2001.- №2.
3. Ніколенко О.М. Поезія французького символізму. – Харків, 2003.
4. Обломиевский Д. Французский символизм. – М., 1973.

III. Додаткова література:

1. Горький М. Поль Верлен и декаденты // Горький М. Собр. соч. в 30-ти т.: Т. 23. – М., 1953.
2. Дорофеев О. Созвездие в зеркальной перспективе // Верлен П., Рембо А., Малларме С. Стихотворения. Проза. – М., 1998.
3. Кисельова Т. Розум + праця = успіх: Верлен і «верлібри» Верлена // Зарубіжна література, 2001. - № 4. – С.8-11.
4. Миллер Г. Время убийц. Этюд о Рембо // Иностранная литература. – 1992. – № 10.
5. Наливайко Д.С. Французський символізм як зміна метамови європейської поезії // Слово і час. – 1998. - № 7.
6. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої половини ХІХ-поч. ХХ ст. // Тема. – 2005. - № 3-4.

Змістовий модуль II

Семінарське заняття 5. Уолт Уїтмен – реформатор американської поезії (2 год.)

План

1. Загальна характеристика життєвого і творчого шляху У.Уїтмена.
2. Історія створення книги «Листя трави», її провідні теми й мотиви.
3. «Пісня про себе» як програмний твір поета.
4. Новаторство віршування У.Уїтмена.

Завдання :

1. З «Літературознавчого словника-довідника» виписати і з'ясувати поняття про верлібр, білий вірш.

2. Зробити художній та метричний аналіз вірша «О капітане!» (письмово).
3. Підготувати повідомлення «Образ ліричного героя в програмному творі «Пісня про себе» У.Уїтмена» (індивідуальне завдання).
4. Підготувати повідомлення «Українська уїтменіана» (індивідуальне повідомлення).

I.Тексти для читання:

Уїтмен У.Я співаю про тіло електричне. Для тебе, о Демократіє... На березі морському уночі. О капітане мій, капітане! Діти Адама. Себе я оспівую.

II.Обов'язкова література:

- 1.Бенедиктова Т.Д. Поэзия У.Уитмена. – М., 1982.
- 2.Гуляєва А. Уолт Уїтмен. «Листя трави» // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. № 5, 1999. – с. 59-60.
- 3.Султанов Ю.І. «О капитан! Мой капитан! Сквозь бурю мы прошли...»: Поэзия У.Уитмена // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. – №10. – с. 35-37.
- 4.Чуковский К.И. Мой Уитмен. Его жизнь и творчество. – М., 1969.

III.Додаткова література:

- 1.Кохан Г. «Як безсмертя зветься? Правда!»: Урок-роздум за творчістю поета Уїтмена // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. № 5, 1999. – с. 28-38.
- 2.Назарець В.М., Є.М. Васильєв, Ю.В.Пелєх. Життєве та поетичне кредо Волта Вітмена // Зарубіжна література в школах України. – 2005. – №12. – с. 5-8.
- 3.Рада І.М. «Уолт Уїтмен, космос, Манхеттена син». Урок за творчістю американського поета. // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. – №5. – с. 37-46.

Семінарське заняття № 6. Інтелектуальний роман О.Уайльда «Портрет Доріана Грея» (2 год.)

План

1. Естетизм як основа світогляду і філософія життя О.Уайльда. Теорія естетизму в творчості («Занепад мистецтва брехні», «Пензль, перо і отрута», передмова до «Портрету Доріана Грея»).
2. Основна ідея роману «Портрет Доріана Грея» і втілення її в образах лорда Генрі, Безіла Голуорда, Доріана Грея. Моральна проблематика твору.
3. Сенс життя і життєва поразка Доріана Грея.
4. Портрет – центральний образ роману. Романтичні традиції в романі.
5. Художні особливості твору. Парадоксальний гумор Уайльда.

Завдання:

1. Виписати з «Літературознавчого словника-довідника» визначення естетизму, інтелектуального роману.
2. Підготувати повідомлення «Естетичні погляди англійських прерафаелітів як предтечі естетизму О.Уайльда (індивідуальне повідомлення).
3. Проаналізувати афоризми з передмови до роману «Портрет Доріана Грея».
4. Знайти в тексті характеристику естетичних поглядів Д.Грея, лорда Генрі, Голуорда.
5. Розкрити символічний спектр образу портрета в тексті роману.
6. Визначити, з якими творами та їх героями ідейно споріднений роман О.Уайльда.

I. Тексти для читання:

Уайльд О. Занепад мистецтва брехні. Портрет Доріана Грея (будь-яке видання).

II. Обов'язкова література:

1. Гениева Е.Ю. Уайльд // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.374-378.
2. Соколянський М.Г. Оскар Уайльд. Очерк творчества. – К.- Одеса, 1990.
3. Шахова К.О. Оскар Вайльд // Зарубіжна література, 2004. - № 6-7. – С.29-

35.

III. Додаткова література:

1. Афанашенко Л.М. Формула смысла жизни Оскара Уайльда. Изучение «Портрета Дориана Грея» в 10-м классе // Русская словесность в школах Украины. – 1998. - № 3. – С.33-36.
2. Міщук В. Своєрідність естетизму Оскара Уайльда і його роман «Портрет Доріана Грея» // Відродження. – 1994. - №8. – С.21-27.
3. Парандовский Я. Алхимия слова. – М., 1990.
4. Урнов М. На рубеже веков. (Очерки английской литературы. Конец XIX – начало XX в.). – М., 1970.
5. Хорольский В.В. Русская критика рубежа XIX-XX вв. Об О.Уайльде // Вопросы литературы. – 1993. – Вып.1.

Семінарське заняття № 7. Новаторство драматургії Г.Ібсена (п'єса «Ляльковий дім») (2 год.)

План

1. Еволюція естетичних поглядів Г.Ібсена, пошуки власного стилю. «Бранд» та «Пер Гюнт» як початок «справжнього» Ібсена.
2. Соціально-психологічний характер драми «Ляльковий дім». Композиційний аналіз твору.
3. Образ Нори і проблеми фемінізму.
4. Роль підтексту в розкритті внутрішнього світу діючих осіб.
5. Складність і неоднозначність психологічних і соціальних характеристик героїв п'єси.
6. Авторська позиція в п'єсі.
7. Роль Ібсена в розвитку нової європейської драматургії. Ібсен і ібсенізм.

Завдання :

1. Виписати з «Літературного енциклопедичного словника» визначення драми, конфлікту, композиції.
2. Навести приклади фіналів кожного акту п'єси «Ляльковий дім» і

співвіднести їх з особливостями структури твору.

3. Навести приклади підтексту в «Ляльковому домі» і показати їхню роль в розкритті внутрішнього світу діючих осіб.

4. Підготувати повідомлення «Дика качка» Г. Ібсена і «Чайка» А. П. Чехова: спорідненість тематики, проблематики та художніх особливостей «нової драми» (індивідуальне завдання).

I. Тексти для читання:

Ібсен Г. Ляльковий дім. Дика качка. Пер Гюнт (будь-яке видання).

Шоу Б. Квінтесенція ібсенізму (будь-яке видання).

II. Обов'язкова література:

1. Адмони В. Г. Генрик Ібсен // История всемирной литературы: В 9 т. – Т. 7. – М., 1990. – С. 426-435.

2. Блок А. От Ібсена к Стриндбергу. – Собр. соч. в 8-ми т. Т. 5. – М., 1962. – с. 455-463.

3. Хейберг Х. Генрик Ібсен. – М., 1975.

4. Храповицкая Г. Н. Ібсен и западноевропейская драма его времени. – М., 1979.

III. Додаткова література:

1. Берковский Н. Я. Ібсен // Берковский Н. Я. Статьи о литературе. – М.-Л., - 1962.

2. Зингерман К. И. Очерки истории драмы XX века. Чехов, Стриндберг, Ібсен, Метерлинк, Пиранделло, Брехт, Гауптман, Лорка, Ануй. – М., 1979.

3. Градовський А. В. Картковий дім Торвальда: Вивчення п'єси Г. Ібсена «Ляльковий дім» // Зарубіжна література в навчальних закладах – 2001. - № 2. – С. 34-36.

4. Конєва Т. М. Загадка женской души: Генрик Ібсен «Кукольный дом» // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. - № 6. – С. 36-38.

Семінарські заняття № 8-9. «Срібна доба» російської поезії (4 год.)

План.

1. Філософсько-естетична концепція російського модернізму. Значення Інокентія Анненського для розвитку поезії російського модерну.
2. Творчість Андрія Белого, К.Бальмонта та В.Брюсова як представників младосимволізму.
3. Олександр Блок – «пронзительный тенор эпохи».
4. Естетичні маніфести та художня творчість акмеїстів. Микола Гумільов, Анна Ахматова, Осип Мандельштам.
5. Футуризм як літературний напрям початку 20 століття. Кубо- та егофутуризм. Володимир Маяковський, Велимир Хлебніков, Ігор Сєверянін, Давид Бурлюк.
6. Імажинізм. Поезія Сергія Єсеніна.
7. Філософсько-естетичні засади творчості Бориса Пастернака.
8. Марина Цвєтаєва. Поетика внутрішнього «я».

Завдання.

1. Виписати з літературознавчого словника поняття «акмеїзм», «імажинізм», «модернізм», «символізм», «футуризм».
2. Познайомитися з літературними маніфєстами символістів, акмеїстів, футуристів, імажиністів.
3. Підготувати повідомлення про творчість поетів «Срібної доби»: Інокентія Анненського, Валерія Брюсова, Костянтина Бальмонта, Андрія Белого, Олександра Блока, Миколи Гумільова, Анни Ахматової, Осипа Мандельштама, Володимира Маяковського, Велимира Хлебнікова, Давида Бурлюка, Сергія Єсеніна, Марини Цвєтаєвої (індивідуальне завдання – за вибором студентів). Вивчити напам'ять улюблені поезії.
4. Проаналізувати вірш одного з представників літературних течій та напрямів російського модернізму (за вибором студента).

I.Тексти для читання:

Анненский И.Ф. Тоска. Свечку внесли. Смычок и струны. Среди миров.
Бабочка газа.

Ахматова Анна. ...А там мой мраморный двойник... Смуглый отрок
бродил по аллеям... Сжала руки под темной вуалью... Я пришла к поэту в
гости... Молитва. Я гибель накликала милым... Все души милых на
высоких звездах. Последний тост. Реквием.

Белый Андрей. В полях. Родина. Другьям. Родине.

Блок Александр. Предчувствую Тебя. Года проходят мимо... Фабрика.
Девушка пела в церковном хоре... Незнакомка. О, весна без конца и без
краю... Как тяжело ходить среди людей... Ночь, улица, фонарь, аптека...
О доблестях, о подвигах, о славе... О, я хочу безумно жить... Превратила
все в шутку сначала... Россия. Грешить бесстыдно, непробудно... Скифы.
Двенадцать. Пушкинскому Дому.

Брюсов Валерий. Юному поэту. В дни запустений. Поэт – Музе.

Волошин Максимилиан. Осень...осень... Весь Париж... К этим гулким
морским берегам... Я полуднем объятый... На вокзале.

Гумилев Николай. Волшебная скрипка. К синей звезде. Память. Шестое
чувство. Заблудившийся трамвай.

Есенин Сергей. Отговорила роща золотая. Клен ты мой опавший. Песнь о
собаке. Не жалею, не зову, не плачу... Шаганэ ты моя, Шаганэ! Письмо к
матери. Мне осталась одна забава... Мы теперь уходим понемногу...
Собаке Качалова. Несказанное, синее, нежное...

Мандельштам Осип. На блендо-голубой эмали... Образ твой, мучительный
и зыбкий... Петербургские строфы. Tristia. Ленинград. Мы с тобой на
кухне посидим... За гремучую доблесть грядущих веков... Мы живем, под
собою не чуя страны... Куда мне деться в этом январе?

Маяковский Владимир. Послушайте! Я. Облако в штанах. А вы могли бы?
Стихи о советском паспорте.

Пастернак Борис. Сестра моя-жизнь и сегодня в разливе... О, знал бы я,
что так бывает... Быть знаменитым некрасиво... Стихотворения Юрия

Живаго. Зимняя ночь. Разлука. Гефсиманский сад. Об искусстве. «Охранная грамота» и заметки о художественном творчестве.

Хлебников Велимир. Там, где жили свиристели... Времыши-камыши... Свобода приходит нагая... В этот день голубых медведей... Точит деревья и тихо течет... Сыновеет ночей синева...

Фет Афанасий. Шепот, робкое дыханье... Как беден наш язык! - Хочу и не могу... Шопену. Я долго стоял неподвижно... Только встречу улыбку твою...

Цветаева Марина. Имя твое – птица в руке... Идешь, на меня похожий... Мне нравится, что вы больны не мной... Красною кистью рябина зажглась... Рас-ставание – версты, дали... Молитва. Поэма Горы. Поэма Конца.

II. Основна література:

1 Андрей Белый. Проблемы творчества: Статьи, воспоминания, публикации. Сборник. – М.: Советский писатель, 1988. – 832 с.

2. В мире Блока. Сборник статей / Сост.: А. Михайлов, С. Лесневский. – М.: Сов. писатель, 1981.

3. В мире Есенина. Сб. статей. – М., 1986.

4. История русской литературы. – Л.: Наука, 1983. Т. 4. Литература конца XIX – начала XX века (1881-1917) / Ред. тома К. Муратова.

5. Орлов Вл. Перепутья. Из истории русской поэзии начала XX века. – М.: Худож. лит., 1976. – 366 с.

6. Русская поэзия. XX век: Антология / Под ред. В. А. острова. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 959 с.

7. Ямпольский И. Поэты и прозаики. – Л., 1986.

III. Додаткова література:

1. Белый А. Собрание сочинений. Воспоминания о Блоке / Под ред. В. М. Пискунова. – М.: Республика, 1995. – 510 с.

2. Бенькович М. «Огненный ангел» Валерия Брюсова (этап интеллектуальной дуэли) // История русской литературы и литературной критики. – Кишинев, 1984.

3. Волошин М. Избранное: Стихотворения, воспоминания, переписка / Сост., подгот. текста, вступ. ст. и коммент. З.Давыдова, В.Купченко. – Мн.: Маст. літ., 1993. – 479 с.
4. Волошин М. Коктебельские берега: Стихи, рисунки, акварели, статьи / Сост. и авт.. вступ. ст.. и коммент. З.Д.Давыдов. – Симферополь: Таврия, 1990. – 248 с. – (Дом Поэта).
5. Катанян В. Маяковский: Хроника жизни и деятельности. – М., 1985.
6. Келдыш В. Приобретения и задачи: О некоторых проблемах рус. лит. процесса конца XIX – начала XX столетия и их изучения // Вопр. лит. 1083. № 2.
7. Пастернак Б. Об искусстве. «Охранная грамота» и заметки о художественном творчестве. – М.: Искусство, 1990. – 399 с.
8. Прокушев Ю. Сергей Есенин. Образ. Стихи. Эпоха – М., 1985.
9. .Топорков А. Из мифологии русского символизма. Городское освещение. // Блоковский сборник. Тарту, 1985. (Вып. 5): Мир А.Блока. (Учен. Зап. / Тарт. н-т; Вып. 657).
10. Федоров А. Иннокентий Анненский. – Л., 1984.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ (17 год.)

Змістовий модуль I (7 год.)

Тема № 1. Французський натуралізм: брати Гонкури (2 год.)

Питання:

1. Характерні особливості творчості Е. та Ж. Гонкурів. Роман «Жерміні Ласерте» як «історія хвороби бажання».
2. Особливості композиції, «артистична» манера письма, вплив стилістики на літературу декадансу.

Література:

1. Меньшиков Г.Ф. Особенности творческого метода и стиля Гонкуров // Философские науки. – 1986. - № 4. – С.16-21.

2.Потапова З.М. Братья Гонкур // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М.,1990. – С.264-267.

Тема № 2. Французський натуралізм: Гі де Мопассан (2 год.)

Питання:

- 1.Художня своєрідність та тематичне розмаїття новелістики Г.де Мопассана.
- 2.Тематика, проблематика, система образів у романі Гі де Мопассана «Життя». Традиції виховного роману. Проблема творчого методу письменника.

Література:

- 1.Меньшиков Г.Ф. Особенности творческого метода и стиля Гонкуров // Философские науки. – 1986. - № 4. – С.16-21.
- 2.Пащенко В.І. Гі де Мопассан. – К., 1986.
- 3.Потапова З.М. Ги де Мопассан // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.299-308.
- 4.Толстой Л. Предисловие к сочинениям Ги де Мопассана. – У збірнику: Русские писатели о литературном труде. Т.3. – Л., 1955.
- 5.Флоровская О.В. Мопассан-новеллист. – Кишинев, 1979.
- 6.Шахова К.О. Гі де Мопассан // Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів ХІХ-ХХ ст. – К., 1975.

Тема № 3. Поезія другої половини ХІХ століття (2 год.)

Питання:

- 1.Поезія «чистого мистецтва» та її представники в російській літературі.
- 2.Проблема художнього методу А.А.Фета (світосприйняття поета, своєрідність творчої позиції, вплив філософії Шопенгауера).
- 3.Літературно-естетичні маніфести французьких поетів групи «Парнас». Творчість Ш.Леконт де Ліля.

Література:

- 1.Благой Д.Д. Мир как красота. О «Вечерних огнях» А.А.Фета. – М., 1975.
- 2.Бухштаб Б.Я. А.А.Фет. Очерк жизни и творчества. – Л., 1974.
- 3.Великовский С.И. Поэзия 50-60-х гг. «Парнас». Леконт де Лиль // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.267-277.
- 4.Ермилова Е.В. Поэзия второй половины XIX в // История всемирной литературы: В 9т. – Т.7. – М., 1990. – С.84-92.
- 5.Философская поэзия американского романтизма: Эмерсон, Уитмен, Дикинсон. – К.,1988.

Тема № 4. Ідіостиль Гійома Аполлінера (1 год.)

Питання:

- 1.Гійом Аполлінер як засновник авангардизму. Сутність поетичної реформи Аполлінера.
- 2.Мотивний та образний аналіз віршів збірки «Звіролов, або Почет Орфея» (1911 р.).
- 3.Проблемно-тематичний аналіз збірки «Алкоголі: Вірші 1898 – 1913 років». Генетика текстології назви збірки.
- 4.Експериментальна поетика Гійома Аполлінера: збірка «Каліграми. Вірші Миру і Війни».

Література:

- 1.Волощук Є.В. Аполлінер і розвиток французької та європейської авангардистської поезії. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2003. - №10. – с.40-48.
- 2.Гузь О. Осмислення трагедії війни у поезії Г.Аполлінера «Зарізана голубка і водограй» // Зарубіжна література. – 2004. - №33. – с.13-14.
- 3.Гузь О.Почуття особистості в урбанізованому динамічному світі (поезія Гійома Аполлінера «Міст Мірабо») // Зарубіжна література. – 2004. - №33. – с.10-12.

4.Мележик В. Таємниця народження поезії. Урок-дослідження за творчістю Гійома Аполлінера. // Зарубіжна література в середніх навчальних закладах України. – 2003. - №6. – с.36-43.

Змістовий модуль II (10 год.)

Тема № 5. Новелістика Томаса Манна (5 год.)

Питання:

1. Тема художника у новелах «Трістан», «Тоніо Крегер».
2. Розкриття декадентського світосприйняття в новелі «Смерть у Венеції».
3. Композиція новели, пантеїзм та символізм у тексті твору.

Література:

- 1.Адмони В.Г., Сильман Т.И. Томас Манн: Очерк творчества. – Л., 1960.
- 2.Какабадзе Н. Томас Манн: Грани творчества. – Тбилиси, 1985.
- 3.Манн Г., Манн Т. Эпоха. Жизнь. Творчество. Переписка. Статьи. – М., 1988.

Тема № 6. Англійський неоромантизм (5 год.)

Питання:

- 1.Р.Л.Стівенсон як фундатор і теоретик неоромантизму. Художня своєрідність романістики письменника. Майстерність психологічної характеристики, гуманістичний пафос.
- 2.А.Конан-Дойл як майстер детективного жанру. Новели про Шерлока Холмса: специфіка композиції, образ головного героя і його помічника, дедуктивний метод. Традиції світової літератури цього жанру.
- 3.Відтворення «тубільської» культури в творчості Р.Кіплінга. Анімалістські оповідання і твори для дітей («Книга джунглів», «Друга книга джунглів»).

Література:

- 1.Гениева Е.Ю. Английская литература. Литературная ситуация на рубеже

- веков // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.368-374.
- 2.Гениева Е.Ю. Киплинг // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.381-383.
- 3.Куприн А. Редиард Киплинг. - Собр. соч. в 6-ти т., т. 6.- М., 1958.
- 4.Олдингтон Р. Стивенсон. Портрет бунтаря. – М., 1973.
5. Пригодій, Сергій Михайлович. Фронтирний неоромантизм у літературі США. : Різноманітність / Пригодій С. М.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. — 230 с. : іл., табл. — Бібліогр. наприкінці глав.
- 6.Скуратовская Л.И. «Книга Джунглей» Киплинга как жанровый эксперимент // Литературные традиции в зарубежной литературе XIX-XX вв. – Пермь, 1983.
7. Стріха М. Кіплінг реальний і вигаданий // Всесвіт. – 1989. - № 5. – С.81-86.
- 8.Урнов М.В. Английская проза 70-90-х годов // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.349-359.

Тема № 7. Драматургія межі століть (5 год.)

Питання:

- 1.Еволюція естетичних та літературних поглядів Августа Стріндберга, співвідношення реалізму, натуралізму та символізму в його творчості.
- 2.Риси модернізму в одноактних драмах Стріндберга «Фрекен Юлія», «Батько».
- 3.Символістсько-експресіоністські п'єси Стріндберга «Пляска смерті» (або «Соната привидів»): «песимістично-символістське» світовідчуття, алегоризм та символізм образів, ірреальність хронотопів.
- 4.Естетичні та філософські погляди Бернарда Шоу. Цикли «Неприємні п'єси», «Приємні п'єси».
5. «Пігмаліон» Б. Шоу – зразок драми-дискусії.

Література:

- 1.Блок Александр. Памяти Августа Стриндберга. – Собр. соч. В 8-ми т., т.5. – М., 1968.-с.463-470.
- 2.Гражданская З. Бернад Шоу. – Л.-М., 1965.
- 3.Луначарский А. Великомученик индивидуализма. – Собр. соч. В 8-ми т., т.5. – М., 1965.
- 4.Манн Томас. Август Стриндберг. - Собр. соч. В 10-ми т., т.10. – М., 1961.
- 5.Неустроев В.П. Литература скандинавських стран. (1870-1970). – М., 1980.
- 6.Неустроев В.П. Литературные очерки и портреты. – М.: Издательство Московского университета, 1983.
- 7.Образцова А.Г. Бернад Шоу и европейская театральная культура на рубеже XIX-XX веков. – М., 1974.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

VI. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
Літературні напрями та течії кінця XIX-початку XX століть: натуралізм, імпресіонізм, символізм. Модернізм та декаданс. (7 год.)	перевірка самостійно опрацьованих тем та фахових видань	5 x 4 = 20	I - IV
Опрацювання фахових видань		10	
Змістовий модуль I I.			

Літературні напрями та течій кінця XIX-початку XX століть: неоромантизм, модерністські та авангардистські течії (10 год.) Опрацювання фахових видань	перевірка самостійно опрацьованих тем та фахових видань	5 x 3 = 15 10	V - VIII
<i>Разом: 17 год.</i>	<i>Разом: 55 балів</i>		

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів з нормативного курсу «Історія зарубіжної літератури» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №1

1. Загальна характеристика літератури межі століть: особливості розвитку, основні літературні течії та напрямки, представники.
2. Філософські засади та естетичні принципи натуралізму. Е. Золя як теоретик натуралізму.
3. Структура циклу Е. Золя «Ругон-Маккари», проблематика, поетика, проблема художнього методу. Роман «Кар'єра Ругонів» як інтродукція до циклу.
4. Роман Е. та Ж. Гонкурів «Жерміні Ласерте»: особливості композиції, «артистична» манера письма, вплив стилістики на літературу декадансу.
5. Художня своєрідність та тематичне розмаїття новелістики Г. де Мопассана («Пампушка», «Стара Соваж», «Мати потвор», «Кольє»).
6. Соціально-психологічний роман Г. де Мопассана «Життя»: тематика, проблематика, образна система. Проблема творчого методу.
7. Група «Парнас» та принципи «мистецтва для мистецтва». Творчість

Ш.Леконт де Ліля.

8.Поезія «чистого мистецтва» в російській літературі. Художні особливості лірики А.Фета. Своєрідність творчої позиції, вплив філософії А.Шопенгауера.

9.Творчість Ш.Бодлера – пізнього романтика і зачинателя символізму. Амбівалентність внутрішнього світу поета, символістські риси в збірці «Квіти зла».

10.Філософські засади та естетичні принципи символізму.

11.Творчість П.Верлена. «Поетичне мистецтво» як маніфест творчості поета. Особливості художнього методу.

12.Творчість А.Рембо – представника французького символізму. Символіка та основний смисл поезії «П'яний корабель».

13.С.Малларме як теоретик і практик символізму: виступи, статті, поезія.

14.У.Уїтмен – видатний американський поет-новатор. Романтична «філософія тотожності», єдності свідомості й світу, особистого і вселенського життя як світоглядно-естетична парадигма збірки «Листя трави».

15. Новаторський характер збірки Уола Уїтмена «Листя трави».

16.Європейський авангардизм і поетична реформа Г.Аполлінера.

17. Втілення принципів символістської драми у п'єсі М. Метерлінка «Синій птах».

18.Драма Метерлінка «Непрошена»: зверненість до підсвідомого, зовнішня статика і внутрішня напруга, підтекст, «мовчання».

19. «Синій птах» Метерлінка: образно-символічний аналіз тексту.

20.«Трилогія бажань» Теодора Драйзера - одна із вершин критичного реалізму початку 20 століття.

21.Поєднання реалістичних та романтичних рис у творчості Генрі Джеймса. Психологізм новели «Дезі Міллер».

22.Розмаїття творчого доробку Джека Лондона. Проблематика «Північних оповідань».

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №2

- 1.Творчий шлях О.Вайльда – письменника англійського раннього модернізму. Естетизм як концепція творчості і філософія життя О.Уайльда.
- 2.Риси інтелектуального роману в «Портреті Доріана Грея» О.Уайльда. Філософсько-естетичні та моральні проблеми твору.
- 3.Символічний спектр образу портрета у романі Уайльда «Портрет Доріана Грея».
- 4 «Чайка» А.П.Чехова – перша п'єса російської нової драматургії. Проблематика, особливості драматичного конфлікту. Новаторство А.П.Чехова-драматурга.
- 5.Г.Ібсен як зачинатель європейської «нової драми». «Ляльковий дім»: тематика, проблематика, аналітична композиція, система образів. Ібсен та ібсенізм.
- 6.Співвідношення реалізму, натуралізму та символізму в творчості Августа Стріндберга.
- 7.Риси модернізму в драмах Стріндберга.
- 8.Неоміфологізм Бернарда Шоу (на матеріалі п'єси «Пігмаліон»).
- 9.Особливості поетики Бернарда Шоу в драмі-дискусії «Пігмаліон».
- 10.Символістська драма-казка Г.Гауптмана «Затоплений дзвін»: використання мотивів скандинавського фольклору та міфології, система опозиційних образів, причини життєвої поразки героя.
- 11.Неоромантичні образи та мотиви у романі Кнута Гамсуна «Пан».
- 12.Мотивний та міфологічний аналіз поезій збірки Р.М.Рільке «Сонети до Орфея».
- 13.Роман Т.Манна «Будденброки»: сюжетно-композиційні особливості, традиції роману виховання та сімейної хроніки. Світове значення роману.
- 14.Тема митця, алегоризм та паралелізм у новелістиці Томаса Манна.
- 15.Тенденції неоромантизму в англійській літературі межі століть: пригодницькі романи Р.Л.Стівенсона. Майстерність психологічної

характеристики, гуманістичний пафос.

16. А. Конан-Дойл як майстер детективного жанру. Новели про Шерлока Холмса: специфіка композиції, образ головного героя і його помічника, дедуктивний метод. Традиції світової літератури цього жанру.

17. Відтворення «тубільської» культури в творчості Р. Кіплінга. Анімалістські оповідання для дітей («Книга джунглів», «Друга книга джунглів»).

18. «Срібна доба» російської поезії: основні літературні напрями, течії.

19. Російський символізм. Творчість О. Блока, Андрія Белого.

20. Акмеїзм: М. Гумільов, Анна Ахматова.

21. Его-та кубофутуризм: поезія Володимира Маяковського, Ігоря Северяніна.

22. Ідіостилі Бориса Пастернака, Марини Цветаєвої, Сергія Єсеніна.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	8	8
2.	Відвідування семінарів	1	9	9
3.	Робота на семінарському занятті	10	9	90
4.	Опрацювання фахових видань	10	2	20
5.	Самостійна робота	5	7	35
6.	МКР	25	2	50
Максимальна кількість балів - 212				
Коефіцієнт - 3,53				

Іспит – 40 балів

Максимальну кількість балів, набрану студентом, за допомогою коефіцієнта 3,53 переводимо в рейтингові показники успішності (до 60 балів), що становить підсумковий бал поточного контролю, до нього додаємо суму балів, отриману за відповідь на іспиті (до 40 балів). На основі цієї суми виставляємо оцінку за шкалою ECTS.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного

	балів	складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульної контрольної роботи здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля у формі ПМК.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція)

- із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: аналіз художнього тексту.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

III. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ електронний навчальний курс дисципліни «Історія зарубіжної літератури (межа 19-20 століть)
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ методичний посібник « Історія зарубіжної літератури межі XIX-XX століть» / Автори-упорядники Ю.В.Вишницька, Т.І.Тверітінова. – К.: КМПУ ім.Б.Д.Грінченка, 2013. - 160 с.
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю;
- ✓ електронна хрестоматія з курсу «Історія зарубіжної літератури»;
- ✓ комплект екзаменаційних білетів для іспиту з навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури».

ХІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адмони В.Г. Генрик Ибсен // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.426-435.
2. Адмони В.Г., Сильман Т.И. Томас Манн: Очерк творчества. – Л., 1960.
3. Афанасенко Л.М. Формула смысла жизни Оскара Уайльда. Изучение «Портрета Дориана Грея» в 10-м классе // Русская словесность в школах Украины. – 1998. - № 3. – С.33-36.
4. Барбюс А. Золя. – М., 1961.
5. Белый А. Собрание сочинений. Воспоминания о Блоке / Под ред.. В.М.Пискунова. – М.: Республика, 1995. – 510 с.
6. Бенедиктова Т.Д. Поэзия У.Уитмена. – М., 1982.
7. Бенькович М. «Огненный ангел» Валерия Брюсова (этап интеллектуальной дуэли) // История русской литературы и литературной критики. – Кишинев, 1984.
8. Берковский Н.Я. Ибсен // Берковский Н.Я. Статьи о литературе. – М.-Л., - 1962.
9. Благой Д.Д. Мир как красота. О «Вечерних огнях» А.А.Фета. – М., 1975.
10. Блок А. От Ибсена к Стриндбергу. – Собр. соч. в 8-ми т. Т.5. – М., 1962. – с.455-463.
11. Блок Александр. Памяти Августа Стриндберга. – Собр. соч. В 8-ми т., т.5. – М., 1968.-с.463-470.
12. Бухштаб Б.Я. А.А.Фет. Очерк жизни и творчества. – Л., 1974. В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С. 288-296.

13. В мире Блока. Сборник статей / Сост.: А. Михайлов, С. Лесневский. – М.: Сов. писатель, 1981.
14. В мире Есенина. Сб. статей. – М., 1986.
15. Великовский С.И. Поэзия 50-60-х гг. «Парнас». Леконт де Лиль // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.267-277.
16. Гениева Е.Ю. Английская литература. Литературная ситуация на рубеже веков // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.368-374.
17. Гениева Е.Ю. Киплинг // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.381-383.
18. Гениева Е.Ю. Уайльд // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.374-378.
19. Градовський А.В. Картковий дім Торвальда: Вивчення п'єси Г.Ібсена «Ляльковий дім» // Зарубіжна література в навчальних закладах – 2001. - № 2. – С.34-36.
20. Гражданская З. Бернард Шоу. – Л.-М., 1965.
21. Гуляєва А. Уолт Уїтмен. «Листя трави» // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. № 5, 1999. – с. 59-60.
22. Гусев В.А. Типологические схождения в теории натуралистического романа // Зарубежный роман в системе литературного направления. – Днепропетровск, 1989.
23. Ермилова Е.В. Поэзия второй половины XIX в // История всемирной литературы: В 9т. – Т.7. – М., 1990. – С.84-92.
24. Затонський, Дмитро Володимирович. Нове прочитання французького класика : літ. портрет О. де Бальзака / Дмитро Затонський.— 2-ге вид. — К. : Веселка, 2007. — 22, [1] с. — (Урок літератури) — Сер. засн. 2003 р.
25. Зингерман К.И. Очерки истории драмы XX века. Чехов, Стриндберг, Ибсен, Метерлинк, Пиранделло, Брехт, Гауптман, Лорка, Ануй. – М., 1979.
26. Іващук, Оксана Анатоліївна. Проза І. Франка й Е. Золя: історико-типологічні паралелі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Іващук Оксана Анатоліївна; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. — Д., 2011. — 19 с. — Бібліогр.: с. 15-16.
27. История русской литературы. – Л.: Наука, 1983. Т. 4. Литература конца XIX – начала XX века (1881-1917) / Ред.. тома К. Муратова.
28. Какабадзе Н. Томас Манн: Грани творчества. – Тбилиси, 1985.
29. Катанян В. Маяковский: Хроника жизни и деятельности. – М., 1985.
30. Кеба, Олександр Володимирович. Модернізм у зарубіжній поезії другої половини XIX-XX ст. : навч. посіб. / О. В. Кеба, П. Л. Шулик. — Кам'янець-Поділ. : Аксіома, 2011. — 207 с. : іл. — Бібліогр. наприкінці тем.
31. Кебало, М. С. Проблеми теорії та історії натуралізму останньої третини XIX століття в порівняльно-літературному аспекті / Терноп. держ. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. — Тернопіль, 2002. — 90, [1] с. — Бібліогр. в підряд. приміт.
32. Келдыш В. Приобретения и задачи: О некоторых проблемах рус. лит. процесса конца XIX – начала XX столетия и их изучения // Вопр. лит. 1083. № 2.

33. Кисельова Т. Розум + праця = успіх: Верлен і «верлібри» Верлена // Зарубіжна література, 2001. - № 4. – С.8-11.
34. Конєва Т.М. Загадка женской души: Генрик Ибсен «Кукольный дом» // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. - № 6. – С.36-38.
35. Кохан Г. «Як безсмертя зветься? Правда!»: Урок-роздум за творчістю поета Уїтмена // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. № 5, 1999. – с. 28-38.
36. Куприн А. Редьярд Киплинг. - Собр. соч. в 6-ти т., т. 6.- М., 1958.
37. Кушнір, Ірина Богданівна. Символ землі та специфіка його художнього втілення у французькій, бельгійській та швейцарській франкомовній прозі кінця ХІХ – початку ХХ століть (романи Е. Золя, К. Лемоньє, Ш.-Ф. Рамюза): автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Кушнір Ірина Богданівна; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. — Т., 2011. — 20 с. — Бібліогр.: с. 17–18.
38. Кучборская Е.П. Эмиль Золя – литературный критик. – М., 1978.
39. Манн Г. Речь о Золя в Праге // Манн Г. Полн.собр.соч.: в 8-ми т. Т.8.- М., 1958.
40. Манн Г., Манн Т. Эпоха. Жизнь. Творчество. Переписка. Статьи. – М., 1988.
41. Манн Томас. Август Стриндберг. - Собр. соч. В 10-ми т., т.10. – М., 1961.
42. Меньшиков Г.Ф. Особенности творческого метода и стиля Гонкуров // Философские науки. – 1986. - № 4. – С.16-21.
43. Міщук В. Своєрідність естетизму Оскара Уайльда і його роман «Портрет Доріана Грея» // Відродження. – 1994. - №8. – С.21-27.
44. Назарець В.М., Є.М. Васильєв, Ю.В.Пелєх. Життєве та поетичне кредо Волга Вітмена // Зарубіжна література в школах України. – 2005. – №12. – с. 5-8.
45. Наливайко Д.С. Французький символізм як зміна метамови європейської поезії // Слово і час. – 1998. - № 7.
46. Неустроев В.П. Литература скандинавських стран. (1870-1970). – М., 1980.
47. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої половини ХІХ – поч. ХХ століття: Посібник // Тема. – 2005. - №3-4.
48. Ніколенко О.М. Поезія французького символізму. Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артюр Рембо: Посібник для вчителя. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2003. – 144с. – (Скарбниця словесника).
49. Образцова А.Г. Бернард Шоу и европейская театральная культура на рубеже ХІХ-ХХ веков. – М., 1974.
50. Олдингтон Р. Стивенсон. Портрет бунтаря. – М., 1973.
51. Орлов Вл. Перепутья. Из истории русской поэзии начала ХХ века. – М.: Худож. лит., 1976. – 366 с.
52. Парандовский Я. Алхимия слова. – М., 1990.
53. Пащенко В.І. Гі де Мопассан. – К., 1986.

54. Поль Верлен. Артюр Рембо. Стефан Малларме. Матеріали до вивчення творчості. // Тема. Громадський науково-методичний журнал. № 2, 2001.
55. Потапова З.М. Братья Гонкур // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.264-267.
56. Потапова З.М. Ги де Мопассан // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С.299-308.
57. Потапова З.М. Натурализм. Эмиль Золя // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М., 1990. – С. 288-296.
58. Пригодій, Сергій Михайлович. Фронтірний неоромантизм у літературі США. : Різноманітність / Пригодій С. М.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. — 230 с. : іл., табл. — Бібліогр. наприкінці глав.
59. Прокушев Ю. Сергей Есенин. Образ. Стихи. Эпоха – М., 1985.
60. Рада І.М. «Уолт Уйтмен, космос, Манхеттена син». Урок за творчістю американського поета. // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. – №5. – с. 37-46.
61. Реизов Б.Г. Французский роман XIX века. – М., 1969. – С.247-290.
62. Скуратовская Л.И. «Книга Джунглей» Киплинга как жанровый эксперимент // Литературные традиции в зарубежной литературе XIX-XX вв. – Пермь, 1983.
63. Соколянский М.Г. Оскар Уайльд. Очерк творчества. – К.- Одесса, 1990.
64. Стріха М. Кіплінг реальний і вигаданий // Всесвіт. – 1989. - № 5. – С.81-86.
65. Султанов Ю.І. «О капитан! Мой капитан! Сквозь бурю мы прошли...»: Поэзия У. Уитмена // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. – №10. – с. 35-37.
66. Топорков А. Из мифологии русского символизма. Городское освещение. // Блоковский сборник. Тарту, 1985. (Вып. 5): Мир А.Блока. (Учен. Зап. / Тарт. н-т; Вып. 657).
67. Урнов М.В. Английская проза 70-90-х годов // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М., 1994. – С.349-359.
68. Федоров А. Иннокентий Анненский. – Л., 1984.
69. Философская поэзия американского романтизма: Эмерсон, Уитмен, Дикинсон. – К., 1988.
70. Флоровская О.В. Мопассан-новелист. – Кишинев, 1979.
71. Франко І. Еміль Золя і його твори. Еміль Золя (життєпис) // Франко І.Я. Зібрання творів: У 50 т. – Т.26. – К., 1980.
72. Хейберг Х. Генрик Ибсен. – М., 1975.
73. Храповицкая Г.Н. Ибсен и западноевропейская драма его времени. – М., 1979.
74. Чуковский К.И. Мой Уитмен. Его жизнь и творчество. – М., 1969.
75. Шахова К.О. Ги де Мопассан // Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів XIX-XX ст. – К., 1975.
76. Шахова К.О. Оскар Вайльд // Зарубіжна література, 2004. - № 6-7. – С.29-35.
77. Ямпольский И. Поэты и прозаики. – Л., 1986.

